

Czesław Margas za swoją działalność zawodową i społeczną był wielokrotnie odznaczany i honorowany. Były wśród nich odznaczenia państwowe, resortowe i regionalne. Te ostatnie zwłaszcza mają dla Czesława Margasa szczególne znaczenie. Wymienić wypada przynajmniej pięć takich wyróżnień:

- 1974 - prestiżowa, regionalna: Doroczna Nagroda Towarzystwa Klubów Robotniczych i Chłopskich w Jeleniej Górze
- 1978 - resortowa odznaka: „Za zasługi dla archiwistyki”
- 1979 - Dyplom Honorowy Jeleniogórskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego
- 1980 - dyplom honorowy: „Zasłużony dla miasta Jeleniej Góry”
- 1982 - doroczna: Nagroda Towarzystwa Przyjaciół Jeleniej Góry

Czesław Margas do dziś jest niekwestionowanym autorytetem w dziedzinie archiwistyki i historii regionalnej. Zaś jego bezpośredni i otwarty sposób bycia, wielka kultura osobista, posiadana wiedza i umiejętności, jak również bezinteresowne zaangażowanie społeczne i niespotykana w dzisiejszych czasach skromność, zjednują mu zawsze sympatię wszystkich ludzi, z którymi los go zetknie. Czesław Margas należy niewątpliwie do grona najwybitniejszych postaci w Jeleniej Górze i całym regionie jeleniogórskim.

Archiwum Państwowe we Wrocławiu
Oddział w Jeleniej Górze
Grodzka Biblioteka Publiczna
w Jeleniej Górze
Towarzystwo Przyjaciół Jeleniej Góry

Archiwista Czesław Margas - 50 lat pracy dla miasta i regionu

*Jubileusz i wystawa
pod patronatem
Prezydenta Miasta Jeleniej Góry
Józefa Kusiaka*

11.06. - 21.06.2002 r.
„Galeria Małych Form”
Grodzka Biblioteka Publiczna
w Jeleniej Górze

13 XVI-10
GMF/at

090000 11.7.82.

JBC 43331

Czesław Margas
– praca zawodowa i społeczna
1952–2002

Czesław Margas, urodzony w 21 sierpnia 1925 r., we wsi Zuzowy w powiecie Końskie (kieleckie). Od lutego 1945 do lipca 1946 r. uczy się w gimnazjum w Przedborzu, a następnie w liceum w Końskich, które w maju 1948 r. ukończy maturą. Tegoż roku rozpoczyna studia historyczne na Uniwersytecie Wrocławskim.

Jeszcze jako student 1 czerwca 1952 r. zatrudniony został w Archiwum Państwowym we Wrocławiu, jako kierownik Oddziału Terenowego w Jeleniej Górze. Po wstępnym przeszkoleniu we Wrocławiu po raz pierwszy w Archiwum w Jeleniej Górze pojawił się dnia 11 czerwca 1952 r. o godz. 10³⁰. W październiku 1952 r. obronił pracę magisterską u prof. Władysława Czaplińskiego. W Jeleniej Górze poznał swoją żonę Danutę, która pracowała tu z obowiązującego wówczas nakazu pracy jako nauczycielka. Dnia 25 kwietnia 1953 r. zawarli związek małżeński.

Czesław Margas kierował jeleniogórskim Archiwum nieprzerwanie (od 1976 r. jako dyrektor) aż do odejścia na emeryturę w 1990 r., a następnie pracował jeszcze na 1/2 i 1/3 etatu, jako zwykły archiwista przez trzy lata. W swej pracy zawodowej, głównie dzięki osobistemu zaangażowaniu, zabezpieczył, ratując często przed bezpowrotnym zniszczeniem wiele materiałów archiwalnych bezcennych dla poznania dziejów i dziedzictwa kulturowego Jeleniej Góry i jej okolic. Osobiście opracował, a więc uprzystępniał badaczom

niemal cały zasób aktowy powstały przed 1945 r. (m.in.: „Akta miasta Jeleniej Góry”, „Akta miasta Kowary”, „Wydział Powiatowy w Jeleniej Górze”) i sporą część akt wytworzonych po tym okresie, w tym zwłaszcza akta: „Zarządu Miejskiego i Miejskiej Rady Narodowej w Jeleniej Górze”, „Starostwa Powiatowego w Jeleniej Górze” i innych instytucji. W ten sposób opracował i zinwentaryzował ok. 45.000 teczek aktowych, sporządzając dla nich przeszło 100 inwentarzy archiwalnych.

Od lat pięćdziesiątych czynnie włączył się w życie społeczne i naukowe Jeleniej Góry. Stał się członkiem założycielem takich organizacji, jak: regionalne koło Wrocławskiego Towarzystwa Miłośników Historii (w 1957 r.); Towarzystwo Miłośników Ziemi Jeleniogórskiej (w 1958 r.), działające dziś jako Towarzystwo Przyjaciół Jeleniej Góry; Karkonoskie Towarzystwo Naukowe (w 1973 r.). Nie tylko aktywnie uczestniczy w życiu i działalności tych organizacji, ale jest też często wybieranych do ich władz.

W 1958 r. rozpoczął działalność publicystyczną. Na łamach „Nowin Jeleniogórskich” prezentował, ciesząc się dużą popularnością, cykle artykułów o historii Jeleniej Góry i Karkonoszy. W 1963 r. wszedł w skład redakcji powstającego właśnie „Rocznika Jeleniogórskiego”, z którym związany jest do dzisiaj. Publikuje w nim *Kronikę Jeleniogórską*, dokumentując dzieje miasta od 1945 r. po dzień dzisiejszy. Tym samym przyczynia się do rozpowszechnienia i wieczystego utrwalenia wielu wydarzeń z najnowszych dziejów Jeleniej Góry. Fakt tak długiego kontynuowania tego typu cyklu, cieszącego się też uzna-

niem i poczytnością, przez jedną osobę, nie ma chyba precedensu na całym Dolnym Śląsku, jeśli i nie w Polsce. Zapoczątkował zbieranie i przez wiele lat publikował bibliografię regionalną. Jest też autorem licznych prac naukowych z dziedziny archiwistyki, prezentujących materiały archiwalne dotyczące Jeleniej Góry i okolic, jak również wydarzeń historycznych.

Czesław Margas niejednokrotnie reprezentował swoje Archiwum i Jelenią Górę na sesjach międzynarodowych, ogólnopolskich i regionalnych, na których przedstawiał referaty i uczestniczył w dyskusjach. Sam był organizatorem kilku takich przedsięwzięć w Jeleniej Górze. W czasie swej pracy zawodowej przeszkolił kilkuset archiwistów zakładowych i przeprowadził niezliczone prelekcje, głównie dla młodzieży szkolnej, zapoznając ją z dziejami miasta i zasobem jeleniogórskiego Archiwum. Utrzymywał ożywione i owocne naukowo stosunki z archiwistami w Czechach i Niemczech (zarówno Wschodnich, jak i Zachodnich), czego wyrazem są m.in. kierowane pod jego adresem liczne słowa podziękowań, zamieszczane w wydawanych tam pracach naukowych.

Był i jest bliskim współpracownikiem muzeów w Jeleniej Górze, Karpaczu, Kamiennej Górze i Szklarskiej Porębie, gdzie wielokrotnie organizował lub współorganizował wystawy materiałów archiwalnych oraz regionalne ekspozycje historyczne. Dużych przedsięwzięć tego rodzaju było co najmniej 40, a niewielkich pokazów materiałów aktowych wielokrotnie więcej.